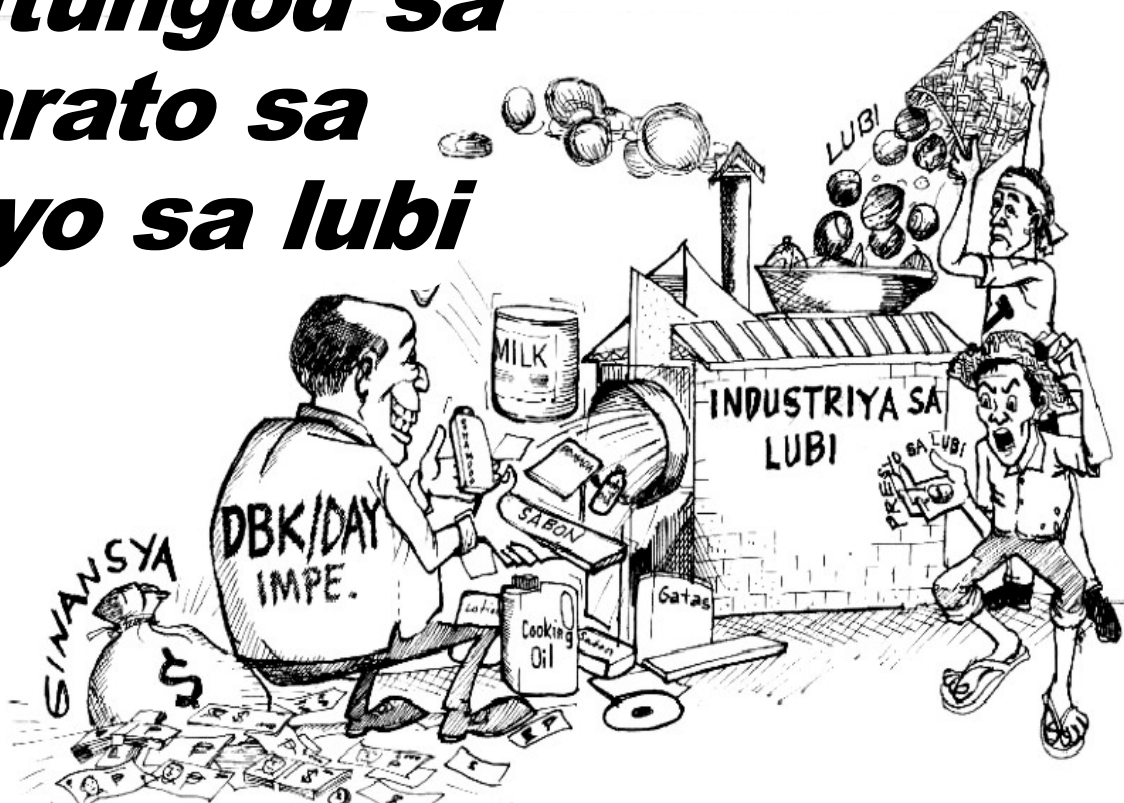

Mahitungod sa kabarato sa presyo sa lubi

Ang lubi nga kanhi gitawag og “tanom sa kinabuhi” karon mao na ang “tanom nga makakabuhi” ilabina sa mga direktang prodyuser niini partikular sa kapid-an ka libong mga saop sa tibuok Pilipinas.

Sukad sa milabayng tuig daw naigo sa liti sa udtong tutok ang mga mag-uuma sa lubi dihang mikalit pagbarato ang presyo niini nga halos kadungan-dungan usab sa sunod-sunod nga pagsaka sa presyo sa gasolina. Dinhi sa amihanang Mindanaw lang dili momenos sa 150,000 ka pamilya kun 900,000 ka mga tawo ang grabeng naapektahan sa kalit nga pagbarato sa presyo niini.

Monopolisado sa pipila lang ang industriya sa lubi

Siyam ka mga korporasyon ang nagproseso sa produkto sa lubi dinhi sa Amihanang Mindanaw. Pipila niini mao ang Pilipinas Kao nga gipanag-iya sa kapitalistang Hapon, ang Fiesta Brand nga gipanag-iya sa kapitalistang Pilipino ug Taiwanese, Indo-Phil nga gipanag-iya ni Danding Cojuangco ug Celebes Oil. Niini pa lang tataw na kaayo ang papel sa langyawng kapitalista ug dagkong burgesyang komprador sa pagmonopolisa sa industriya sa lubi.

Niining siyam 3 niini ang nagproseso sa produktong crude oil sa lubi, 2 ang nagproseso sa refined coco oil, usa ang nagproseso sa refined ug crude oil, usa sa carbon, usa sa industrial chemicals ug usa sa dessicated ug milk products.

Gimonopolisa nila ang pamatigayon sa produkto sa lubi sa rehiyon pinaagi sa ilang mga gaway nga kapin 300 ka mga komersyante-usurero'ng nagkatap diha sa mga kalungsoran ug kabaryohan. Ilang gimonopolisa ang pagmanupaktura ug eksportasyon niini ngadto sa ubang kanasuran ilabina sa US. Busa walay duda sila usab ang nakapahimulos pag-ayo sa pagbarato sa presyo sa niini.

Hilabihang nabulahan ang mga langyawng kapitalista ug mga mga dagkong burgesya komprador sa halos magulang-lang-sa-pangayo-nga-presyo sa lubi. Angay'ng masayran sa mga mag-uuma sa lubi nga dili lang mantika ang mga produktong mamugna gikan sa bunga niini. Pipila sa mga produktong mamugna mao ang mga coco-chemical, detergent, sabon, shampoo, baby oil, pomada, mga compact disc (alang sa computer ug mga Karaoke) ug uban pa. Busa sa kabarato sa ilang pagpamalit niini dako kaayo ang ilang makuhang ganansya sa uban pang mga produktong ilang mamugna sama sa nahinganlan na sa unahan.

Pananglitan, ang sabon. Dakong porsyento sa materyales nga gigamit sa pagmugna niini, naggikan sa bunga sa lubi pinaagi sa gata niini. Gamay lang ang ubang sangkap nga gidugang aron mamugna ang sabon sama sa gisambog nga sodium bicarbonate ug uban pa.

Apan **tagpila** ang usa ka putol nga sabon sa ilang pagbaligya niini? Tagpila?????

Kun unsa kadako ang ganansya'ng makuha sa kapitalista, kasukwahi usab nga kalisod ug

pag-antos ang natagamtaman sa mga mag-uuma sa lubi. Sa tag-P.90 sentabos ang matag kilo sa binun'tang-lubi nga kanhi gikompra gikan kanila sa tag- P2.25 ang kilo, unsa pa man ang mahabilin kanila human kuhai sa bahin sa agalong yutaang-tag-iya sa kalubihan nga kasagaran tinersyo o inupat? Sa tag-P5-7 pesos ang matag kilo sa kopras nga kanhi gikompra gikan kanila sa tag-P12-13 pesos ang matag kilo, kinsa pa ma'ng mag-uumaha ang ganahang mopasaka sa ilang lubi nga dako pa man ang magasto nila sa pagpasaka, pagbunot, paglugit ug pag-ganggang?

Busa, daghan sa mga mag-uuma sa lubi ang midangop na lang sa tibuok-panahong pagpasuhol aron matubag ang mga galastohan sa pagpuyo nga adlaw-adlaw'ng nagasaka isip resultang-bunga usab sa pagsaka sa presyo sa gasolina. Ang uban mobali unta sa laing pananom nga dili na lubi apan gibabagan usab sila sa balaod sa gobyerno nga gitawag og Coconut Preservation Act (balaod nga nagdili sa pagputol sa lubi). Ang mga agalong yutaan mas mipabor usab nga pasagdan na lang nga mangapuwak ang mga lubi kaysa mosugal pag-abaga sa dakong galastohan sa pagpasaka, pagpabunot ug pagkopras. Nahabiling ultimang hilabihan kamakaluluoy mao ang mga saop sa mga asyenda sa lubi. Sila ang kinaulahiag nag-abaga sa resulta sa kalit nga pagbarato sa presyo niini.

Mao nga dako kaayong balingag nga ang mga mag-uuma man unta sa lubi ang tinubdan sa hilawng materyales sa paggama og mantika apan kun imong aninawon ang ilang kusina, wala gani'y bisag diyot na lang sa mantika nga ikagisa sa bulad o ginamos man lang (kun aduna). O usahay maayo na lang gani unta kun adunay bulad o ginamos nga ikasud-an! Ang kamatuoran mao nga kasagaran wala gyod!

Busa husto gyod kaayo ang karaang panultihon nga nagdala og kantallita: panday nga walay balay; barberong walay awot, ubp. Kini ang makaluluoy nga realidad sa uyayod nga kahimtang sa katawhang Pilipino sa kinatibuk-an.

Ang hinungdan luyo sa hinungdan

Ang krisis sa industriya dili lang tungod sa pagbagsak sa presyo sa internasyonal nga baligyaanan kun dili tungod sa kaatrasado usab sa teknolohiya ug pamaagi

sa pagpanguma. Tungod kay *export oriented ug import dependent* ang atong ekonomiya, nahikot kini sa internasyonal nga sistema sa kapitalismo diin ang dakung bulto sa iyang hilaw ug semi-proseso nga mga produkto gitumod ngadto sa internasyonal nga merkado. Wala kini'y batakang industriya busa vulnerable kini sa pangkalibutang krisis sa kapitalismo ug uban pang mga "pressure" sama sa "protectionism" sa mga nasud sa Uropa ug sa mga kampanyang pagdaut sa maong produkto (sama sa Afla-toxin sa miagi).

Walay 'say programa o plano ang kagamhanan sa pagpalambo sa industriya sa lubi nga prinsipal mosilbe sa interes sa katawhang Pilipino. Limitado ang iyang industriyalisasyon ug kini diha lang taman sa paghimo ug mga *semi-processing plant* aron pagtagbaw sa imperyalistang mga nasud sa ilang panginahanglan sa hilaw'ng materyales.

Labaw sa tanan ang monopolisasyon sa pangsulod (domestic) ug pag-eksport nga aktibidades niini ingon man sa pagproseso mao ang lain pang bug-at nga hinungdan sa krisis sa industriya sa lubi. Busa samtang nag-ilaid sa tumang kalisud ang mga mag-uuma sa lubi bunga sa kaubos sa presyo, ang mga komersyante usurero, tig-eksport sa mga kopras, mga tag-iya sa mga planta padayon nga naghakot ug dagkung ganansya taliwala sa maong krisis.

Ang makamatay nga hampak dili lang sa industriya sa lubi kun dili ingon man sa uban pang linghod natong industriya mao ang **pagliberalisa sa pamatigayon**. *Ubos sa Globalisasyon pinaagi sa GATT-WTO giplastar ang mga balaod ug palisiya sa pamatigayon sa tibuok kalibutan. Gimugna usab sa reaksyonaryong estado ang kahimtang aron mapaburan ang mga langyawng kapitalista sa pagkumkom ug paghakot og dinagkong ganansya. Mao nga dili ikatingala kun ang rehimeng US-Estrada walay pupanaganang miapbrobar dayon niini alayon sa kagustohan sa iyang among mga langyawng kapitalista ug sa iyang makihut-ong interes mismo. Mao nga naglumbaanay dayon pagsulod*

ang mga langyawng produkto. Partikular sa lubi, misulod ang kompetisyon sa mantika gikan sa palm oil nga mas barato kaysa mantika sa lubi.

Oh! Dili ba maayo hinuon kini kay barato na ang mantika?

Sa daklit ug usa-ka-bahing pagtan-aw, maayo tuod kini. Apan sa lahutay ug duha-ka-bahing pagtan-aw dautan kaayo kini. Ngano?

Una, sa daklit nga bahin. Kun mapuo na ang atong kalubihan(wala nay mag-uumang interesado sa pagpananom og lubi) mokalit dayon pagmahal ang presyo sa mantika. Kini ang balaod sa kompetisyon ug monopolyo. Kun wala na silay katigi o kaatbang makapaturagas na sila pagdiktat sa presyo sa ilang produkto. Nakahinundom pa ba kita sa Filipinas Oil (sa 1970s) usa ka kompaniya sa gasolina nga gipanag-iya sa mga Pilipino? Dihang gikompetensyahan kini sa mas baratong produkto sa Caltex ug Shell nahapay kini. Dihang wala nay Filipinas Oil nga nagbarog nagpaturagas na dayon ang Caltex ug Shell pagpataas sa ilang produktong petrolyo. Tan-awa karon ang nahitabo. Dili ba nga sulod lang sa usa ka tuig kapin, ka-15 na magpataas sa presyo sa gasolina ang mga kompaniya sa gasolina?

Ikaduha, sa usa ka-bahing pagtan-aw. Dili ba sa normal nga panghunahuna, nga kun moapil kita sa usa ka lumba o dula, pagapilion man nato nga ang atong iparang aduna usa'y katakus nga makigtakos o makigparang sa iyang ikaatbang sa maong dula? Nan, niining maong nataran sa gawasnong kompetisyon, dili ba kita klarong nadehado? Dili ba kita nga usa ka duwende nakigparang sa usa ka kaatbang nga higante? 'Di pilde na kita daan, dili ba? Asa na karon ipahimutang ang atong hustong panghunahuna?

Ikatulo, Dili ba normal sa usa ka ginikanan nga panalipdan ang iyang mga anak batok sa nag-ungaw nga katalagman? Normal kini dili ba? Dan, sa atong kahimtang karon nga ang presidente na hinuon (isip ginikanan) maoy miitsa sa iyang mga anak ngadto sa kaalautan, unsa nga matang sa ginikanan kini? Angay pa ba siya natong tawgong "ginikanan"? Dili ba kining iyang pagsugba sa atong mga linghod pang

industriya (pabrika sa mantika, partikular sa Taguibo, Butuan City, ang Celebes Oil, Lim Ket Kai Oil Mill sa Puntod, Cagayan de Oro, uban pa) sa nataran sa kompetisyon pinaagi sa liberalisasyon sa pamatigayon, mao na hinuon ang paghungit niini ngadto sa humahambat na nga baba sa leyon?

Ang buhaton nga angay buhaton

Palagputon ang rehimeng US-Estrada!

Kini ang panawagang haom ug tukma sa pagkakarong panahon. Tungod sa dayagang pagka-ito niini, nasugba sa bung-aw sa kaalautan dili lang ang mga mag-uuma sa lubi kundili ang katawhang Pilipino sa kinatibuk-an. Tungod sa naghingaping ka-masunuron niini sa langyawng diktasyon partikular sa IMF-WB tumang kawalay-ulaw niining gihungit sa tinong kapildihan ang kaugmaon dili lang ang kaugmaon sa mga mag-uuma sa lubi kundili ingon man ang kaugmaon sa katawhang Pilipino sa kinatibuk-an.

Apan angay usab natong huptan nga ang pagkalagpot sa kasamtangang rehimen wala magpasabot sa kasulbaran sa mga bata kang hinungdan sa kalisod sa katawhang Pilipino. Kay bisan kun mawala na si Estrada, anaa pa gihapon ang problema sa imperyalismo, burukrata kapitalismo ug pyudalismo. Ang bentaha lang niini,

mao ang pagkabaton unya sa mga legal ug demokratikong pwersa og tingog diha sa usa ka nasudnong konseho nga mapabarog human niini.

Busa kinahanglang palapdon ug palig-unon ang panaghiusa sa mga mag-uuma sa lubi ug sa katawhang Pilipino sa kinatibuk-an. Kab-uton nato ang usa ka halapad nga panaghiusa sa tanang sektor nga naapektahan diin bisan ang mga agalong yutaan tino nga naigo usab niining makadaot nga ekonomikanhong palisiya sa rehimen.

Aktibong mag-organisa. Sa panugod, bisan ang mga hungos dako og ikatabang sa pagkakarong kapit-os sa pinansya sa mga mag-uuma sa kabukiran. Pinaagi sa pagtinabangay, ang mga trabahoon sa kaumahan partikular sa mga dili kaayo dinalian mahimong mahatagan og diha-dihang kasulbaran.

Iaslang nato ang agraryong rebolusyon isip hulagway sa inanay nga pagkab-ot og pulitikanhong gahum sa kabukiran. Pinaagi sa pagkabaton bisan og ginagmay lang nga mga kadaugan sa hinay-hinay kun kini matigom mapalutaw nato ang hiniusang gahum sa mga mag-uuma sa kabukiran.

Salmot sa mga panaghisgot sa gagmayng grupo sa inyong mga komunidad. Hisgutan ang hinanali ug lahutay'ng solusyon sa problemang giatubang karon sa katawhang Pilipino. Sa kasamtangan mao ang diha-dihang pagpalagpot ni Estrada sa iyang posisyon. Sa lahutay, haom ug balido pa gihapon ang demokratikong rebolusyon sa katawhan alang sa hingpit nga pagdestrunga sa mapahimuslanon ug mapanumpuon makinarya sa estado. Pinaagi lamang niini hingpit natong mapukan ang 3 ka mga bata kang problema sa katawhang Pilipino nga mao ang imperyalismo, burukrata kapitalismo ug pyudalismo.

Mga mag-uuma sa lubi maghiusa! Walay mawala kaninyo kundili ang kadena sa kaulipnan sa kamot sa mga agalong yutaan! **AK**